

Les darreres dades demogràfiques fetes públiques per l'INE són eloqüents. Els Països Catalans han liderat durant la primera dècada del segle i mil·lenni l'atracció immigratòria. I dins dels Països Catalans són les Illes el territori que més afectat es veu per la immigració i el consegüent creixement demogràfic.

Creixement demogràfic. El creixement demogràfic als Països Catalans no deixa escletxa al dubte. Són el territori de l'Estat espanyol que més augmenta en població. Amb molta diferència. Si el lector observa les taules de població entre 2001 i 2011 veurà que el creixement poblacional als nostres territoris és del 20,1% mentre que el de tot l'estat és del 14,6%. Dit d'una altra manera: el gruix de l'augment es focalitza sobre les Illes, Principat i País Valencià. Encara és més evident si es resta de tot l'Estat espanyol el que pertany als Països Catalans. Aleshores la diferència és abismal: ja que Espanya –més País Basc i Galícia, on aquests efectes quasi no compten perquè tenen creixements molt minsos: 4,9% i 2,9% respectivament– només augmentaria en un 12,2%, la qual cosa la situa en vuit punts menys que els Països Catalans.

Per territoris, allà on més s'enfila la població en termes relatius és, de molt, les Illes. On, en el dit període, la població puja un 30%. Un índex que, comparat amb els del Principat (un 18,6%) i del País Valencià (20,1%), que ja són prou grans, dona fe de la intensitat del creixement poblacional balear.

Com s'explica l'augment demogràfic? Tal com reconeix l'INE, i de fet sap tothom, només hi ha una explicació. La forta immigració que han sofert els tres territoris dels Països Catalans. En la primera dècada del segle més d'un milió i mig d'estrangers han fixat la seva residència entre nosaltres. De no arribar als 600.000 a superar els 2.100.000. O sigui, un increment anual en xifres absolutes –i rodones– d'uns 150.000. Una gernació.

Novament, si les dades immigratòries es consideren per a cada un dels tres territoris, es pot copsar la incidència social del fenomen a Balears. És ver que, si es considera en nombres absoluts, i amb relació a la bossa immigratòria d'estrangers ja existent el 2001, el ter-

El 'boom' demogràfic

Els Països Catalans carreguen amb la majoria de la immigració estrangera de l'Estat espanyol, especialment les Illes.

ritori en el qual més creix és, de lluny, Catalunya. Perquè mostra un increment del 263%, amb més de 800.000 efectius nous. No molt per sota apareix el País Valencià, amb més d'un 247% d'augment i per sobre del mig milió de nous nadius. Davant d'aquests índexs, els de Balears, un increment del 222% i poc més de 150.000 arribats no són massa espectaculars. Però el que dona una idea justa de l'impacte que sobre el conjunt social té la immigració és la taxa que la relaciona amb tota la població oficialment resident a cada territori. Aquí es veu que a les Illes els estrangers empadronats representen el 20,2% del total, a Catalunya el 15% i al País Valencià el 15,1%.

Val a dir que està baixant la relació entre estrangers residents sobre el total

La població balear (en la foto, carrer comercial de Palma) és la que més ha crescut en la primera

de la població. Entre 2011 i 2010 a Catalunya va disminuir en un 1,1%. Mentre que al País Valencià va minvar entre 2010 i 2012 un 2,1% i a Balears ho féu en el mateix període en un 1,7%. Però cal prendre's aquestes xifres amb molta prudència. D'una banda, perquè el *ball* de dades estadístiques és un fet –és a dir, xifres molt diferents d'un any a un altre– i, de l'altra, perquè atribuir automàticament la baixada estadística al fet que els immigrants se'n tornen al país d'origen és agosarat. Hi ha un corrent d'opinió –perceptible en tertúlies de ràdio, televisió i articles d'opinió– que fa sinonímia de la minva estadística amb el fet d'haver-se'n tornat al seu país. Sens dubte una part, és ver, se'n va, i de fet a tal efecte hi ha línies d'ajut de l'administració central. Però

no tots els casos són imputables al retorn. Com adverteix, en conversa amb aquest setmanari, el sociòleg Antoni Tarabini, “cal prendre's aquestes dades amb molta cautela, perquè no sempre aquesta minva significa que se n'han anat, ja que a vegades resulta que es tracta de gent que no té residència definitiva oficial i que el seu permís d'estada depèn de tenir contracte de feina, i, quan el perd, passa a una vertadera situació d'invisibilitat estadística”.

La bomba balear. Les Illes han crescut en població un 30% en la primera dècada del segle. Però és que l'evolució anterior també va molt a l'alça. L'any 1970 la població de dret era de 558.227 persones. L'any 1981, de 745.944. El 1991, de 745.944. En quaranta anys, per tant, ha crescut el doble. En vint, gairebé la meitat. El gran creixement es produeix a partir de mitjan dècada dels noranta. No fou per casualitat. Cal recordar, per exemple, que el 1991 el president d'aleshores, Gabriel Cañellas, va anunciar l'estratègia de creixement econòmic basada en la construcció de segones residències per a estrangers, i que el 1996 Jaume Matas posà en marxa el primer gran pla de construcció pública d'infraestructures. Per això arribà tanta gent a fer feina. La immigració va fer augmentar la població desmesuradament. Segons els càlculs del catedràtic de geografia humana de la UIB (Universitat de les Illes Balears), Pere Salvà, que és especialista en immigració i moviments poblacionals, el 87% del creixement demogràfic illenc de la darrera dècada i mitja és degut a la immigració.

Per a calibrar correctament el pes de la immigració cal tenir també en compte que s'ha de sumar a l'estrangera la interna, l'espanyola. Seguint les taules demogràfiques de l'INE, el 2011 havien nascut a Balears el 53,6% dels residents. De la resta, quasi a parts iguals eren estrangers i provinents d'altres comunitats autònomes. Cal dir que aquestes xifres fa quatre anys eren encara més espectaculars, ja que indicaven un pes quasi idèntic entre nascuts i no nascuts a les Illes. El fet que hagi baixat la incidència dels no nascuts no necessàriament és degut al fet que –novament– els immigrants hagin partit sinó que han tingut fills a

El cas d'Alacant

Alacant és la província de l'Estat amb més població estrangera (20,5%). Alguns dels seus municipis tenen percentatges d'estrangers espectaculars (dades de 2011). Rojales, un 71,5%; Teulada, un 58,9%; l'Alfàs del Pi, un 52,7%; Calp, un 52,3%; Xàbia, un 49%... L'origen de l'immigrant que dóna fama a Alacant és sobretot europeu, especialment el britànic. No debades en els anys del gran *boom* demogràfic i de la construcció no poques promocions d'adossats i xalets es dissenyaven, construïen i venien exclusivament per al mercat europeu, sobretot britànic. Fins i tot alguna promoció ofería servei de bus i escola per als nins de les famílies britàniques que volguessin –i poguessin, és clar– adquirir casa a les assolellades terres alacantines. També hi ha colònies importants de russos, noruecs, alemanys, entre d'altres, però hi predomina el britànic. Tipològicament, la immigració a la Marina Alta i la Marina Baixa és la forma per a europeus d'alt poder adquisitiu, que hi compren terrenys i/o xalets d'alta gamma. Mentre que a la comarca del Baix Segura es tracta d'un immigrant de poder adquisitiu menor. Per descomptat, també hi ha immigració pobre, la que ve a treballar en feines de poca o nul·la qualificació. Però el fenomen d'Alacant es caracteritza, sobretot, per aquesta altra tipologia: la de l'immigrant *ric*, europeu.

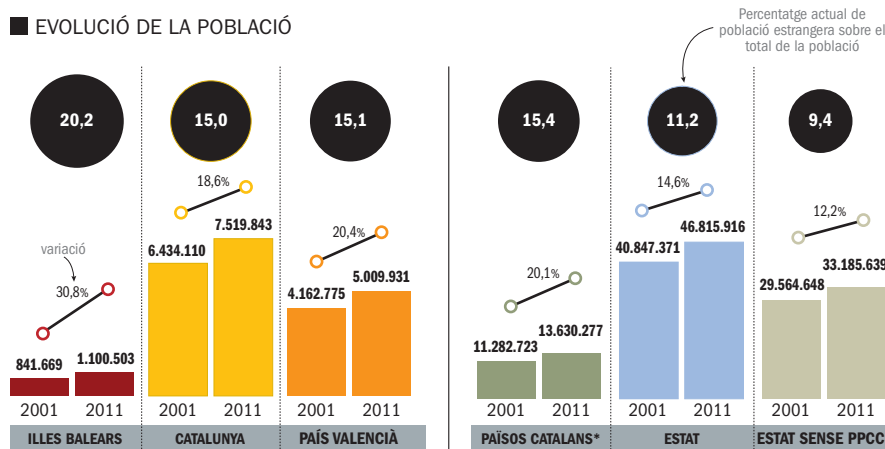
El gran creixement demogràfic de Balears és degut fonamentalment a la immigració

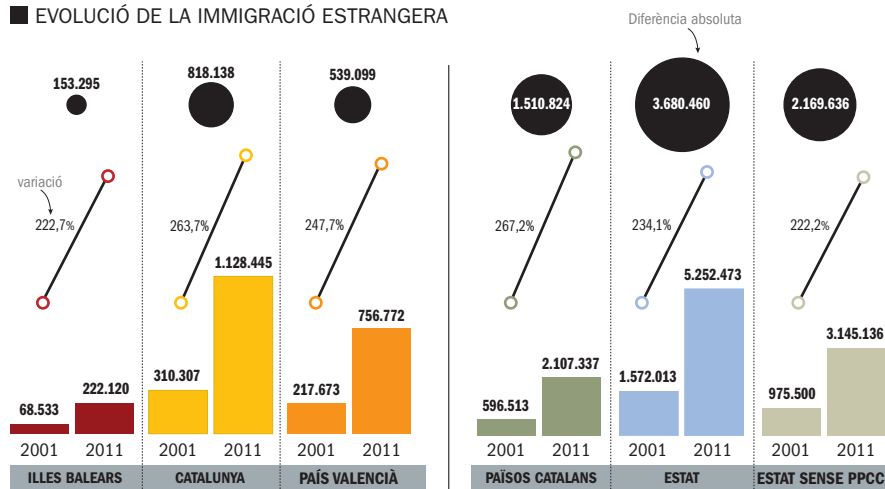
dècada del segle i mil·lenni.

La població en dades

■ EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ

■ EVOLUCIÓ DE LA IMMIGRACIÓ ESTRANGERA

*Només els tres territoris esmentats.

Font: EL TEMPS i Institut Nacional d'Estadística

les Illes –amb taxes de natalitat més altes que els indígenes– i que per tant s'ha incrementat el pes dels nascuts.

Les xifres demogràfiques perfilen una realitat social preocupant a Ba-

lears. El sociòleg Tarabini assegura que “a hores d'ara estem asseguts en una bomba”. Fins fa uns pocs anys, recorda, “hi havia, amb els governs progressistes, algunes línies de diners

públics destinades a integrar els nouvinguts, bàsicament en educació, però ara no hi ha res de res”. Abans no es produïa un problema social “perquè entre els intents d'integració a l'escola, que hi havia molt feina i que a ningú importaven els immigrants, aleshores tot era un qui dia passa any empeny”. Però ha arribat la crisi, “que ho ha trastocat tot”. Ara, segons Tarabini, “el treballador nadiu en atur o amb feina en precari i mal pagada veu l'immigrant com un *enemic laboral*, i sobretot passa això en escales de feines de baixa o nul·la formació”. Això augura, al seu parer, “problemes seriosos”. A propòsit d'això, la fundació que ha creat i presideix –es diu GADES– està enllentint una anàlisi sobre la situació social de la immigració a les Illes.

Uns problemes que ja es produeixen en altres àmbits, com ara els de la “simple relació social, com han demostrat els aldarulls, amb greus enfrontaments inclosos entre ètnies diferents, a la barriada de Palma de Son Gotleu, on la majoria dels residents són immigrants pobres; o com està passant amb la colònia àrab de Palma, que cada cop demostra comportaments més i més aïllats, sovint relacionats amb la intransigència religiosa, que creix molt entre els més joves”.

El sociòleg no és optimista. “En una societat en la qual quasi la meitat dels seus ciutadans no han nascut aquí, que l'administració no es preocupa en absolut del fenomen i en plena crisi econòmica, doncs no hi ha raons per a l'optimisme”.

Miquel Payeras

La seva connexió fàcil, ràpida i segura amb Europa, amb el món.

Barcelona **Europa**

- ◆ El primer port espanyol en tràfic internacional.
- ◆ El port capdavanter de la Mediterrània i del sud d'Europa.
- ◆ El port de creuers núm. 1 d'Europa i el quart del món.
- ◆ El primer port a obtenir la certificació de qualitat ISO 9001.

Una connexió mai vista

Port de Barcelona
www.portdebarcelona.es